

I N F O R M A C I J A
O AKTIVNOSTIMA NA USAGLAŠAVANJU NACIONALNOG ZAKONODAVSTVA SA
DIREKTIVOM 2006/123/EZ O USLUGAMA NA UNUTRAŠNJEM TRŽIŠTU

1. UVODNE NAPOMENE

Postepeno se prilagođavajući budućem članstvu i funkcionisanju na jedinstvenom tržištu EU (uključujući i Norvešku, Island i Lihtenštajn kroz EEP), Crna Gora ima obavezu da ispuní sve uslove za punu primjenu Direktive 2006/123/EZ Evropskog Parlamenta i Savjeta od 12. decembra 2006. godine o uslugama na unutrašnjem tržištu (u daljem tekstu: Direktiva o uslugama) do dana pristupanja Evropskoj uniji. Direktiva o uslugama je predmet Poglavlja 3 - Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga i predstavlja jedan od najvećih izazova za implementaciju, imajući u vidu njen horizontalan opseg.

Usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom o uslugama vrši se donošenjem horizontalnog zakona i izmjenom sektorskog zakonodavstva. Navedeno ima za cilj uklanjanje prepreka **slobodi poslovnog nastanjivanja privrednih subjekata** za pružaoce usluga i prepreke **slobodnom pružanju usluga** između država EEP, a pritom garantujući korisnicima i pružiocima usluga pravnu sigurnost. Ono što je potrebno posebno istaći jeste da se ova Direktiva primjenjuje isključivo na pružaoce usluga u državama članicama i ne obuhvata vanjske aspekte i stoga se ne primjenjuje na pregovore o trgovini uslugama unutar međunarodnih organizacija, a posebno u okviru Opšteg sporazuma o trgovini uslugama (GATS).

2. MJERILA U POGLAVLJU 3

Poglavlje 3 je otvoreno 11. decembra 2017. godine na Međuvladinoj konferenciji u Briselu. Mjerilo za otvaranje pregovora u Poglavlju 3 bilo je donošenje Nacionalnog plana razvoja kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija sa Akcionom planom, što je u nadležnosti Ministarstva prosvjete i Ministarstva rada i socijalnog staranja. Nacionalni plan je donijet 24. aprila 2014. godine za period 2013-2018.

Kada su u pitanju završna mjerila za ovo Poglavlje, prema ocjenama Savjeta EU, definisana su četiri i to:

- 1) Crna Gora treba da usvoji i predstavi EK listu regulisanih profesija u skladu s relevantnom tekovinom, definišući aktivnosti pokrivene svakom od profesija, kao i objašnjenje regulative;
- 2) Crna Gora treba da uskladi sve studijske programe na kojima se stiču kvalifikacije za regulisane profesije u Crnoj Gori sa zahtjevima Direktive 2005/36/EZ i njenim relevantnim izmjenama;
- 3) Crna Gora treba da usvoji horizontalni Zakon o uslugama kojim će se prenijeti Direktiva o uslugama 2006/123/EZ i da pokaže dalji napredak u usklađivanju sektorskih propisa; i
- 4) Crna Gora treba da donese izmjene propisa u cilju ukidanja svih zahtjeva za državljanstvom za pristup i uživanje slobode pružanja usluga, izuzev zahtjeva za državljanstvom opravdanim i proporcionalnim sa članom 51 UFEU. Ove izmjene treba da budu primjenljive najkasnije datumom pristupanja.

Mjerilo br. 3 je horizontalno u nadležnosti Ministarstva ekonomije, pa se sve realizovane aktivnosti koje su sastavni dio ove Informacije mogu se posmatrati i u kontekstu ispunjenja ovog mjerila.

3. PREGLED REALIZOVANIH AKTIVNOSTI

3.1. Donošenje i sprovođenje Akcionog plana za transponovanje Direktive o uslugama na unutrašnjem tržištu 2015-2018

U cilju što efikasnijeg preuzimanja Direktive o uslugama 2006/123/EZ na unutrašnjem tržištu u nacionalno zakonodavstvo, iz budžetske linije EU IPA 2012 i uz kofinansiranje Vlade Savezne Republike Njemačke, Ministarstvu ekonomije i Agenciji za zaštitu konkurencije je odobren dvogodišnji projekat „Usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u dijelu slobodnog pružanja usluga i zaštite konkurencije” (u daljem tekstu ALA projekat) koji je realizovala Njemačka organizacija za međunarodnu saradnju GIZ, sa planom podrške za period februar 2014 - jul 2016. godine.

Najznačajnija aktivnost koja je realizovana ovim projektom odnosi se na analitički pregled nacionalnog zakonodavstva u odnosu na Direktivu o uslugama. U taj proces bilo je uključeno 14 ministarstava, kao i Uprava za inspeksijske poslove, Agencija za civilno vazdohoplovstvo, Uprava za pomorsku sigurnost, Agencija za lijekove i medicinska sredstva, Uprava za mlade i sport, Fitosanitarna uprava, Agencija za duvan, Veterinarska uprava, Advokatska komora, Inženjerska komora i Privredna komora Crne Gore.

U navedenim institucijama, a u koordinaciji Ministarstva ekonomije, izvršen je analitički pregled 134 propisa, identifikovane su 292 uslužne aktivnosti koje su obuhvaćene Direktivom o uslugama koji su sastavni dio **Priloga I** ove Informacije, dok su takođe analizirani i postupci za izdavanje odobrenja i zahtjevi za pojedine vrste usluga. Analizirano je oko 400 zahtjeva, u vezi s članovima 9, 14, 15, 16, 24 i 25 Direktive o uslugama, u kojim je identifikovano 95 zahtjeva koji treba da budu ukinuti najkasnije do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Kao rezultat prehodno pomenutog uslijedio je **Akcioni plan za transponovanje Direktive o uslugama na unutrašnjem tržištu za period 2015-2018**, koji je Vlada Crne Gore usvojila na sjednici od 25. juna 2015. godine. Shodno zaključku Vlade, resorne institucije su zadužene da realizuju obaveze u okviru svojih nadležnosti u rokovima predviđenim Akcionim planom i da o istom izvijeste Ministarstvo ekonomije, koje jednom godišnje priprema Izvještaj o realizaciji istog. Najveći broj zakonodavnih aktivnosti planiran je u periodu 2016-2018. godina.

Akcioni plan sadrži horizontalni (okvirni) zakonodavni i institucionalni okvir za implementaciju Direktive, kao i vertikalni (sektorski) pregled zakonodavstva (52 propisa) koje nije usklađeno sa Direktivom i administrativne rokove za izmjenu propisa i nadležna tijela za implementaciju obaveza.

U skladu sa Zaključkom Vlade br. 08-1415 od 2. jula 2015. godine, Vlada je zadužila Ministarstvo ekonomije (ME), Ministarstvo održivog razvoja i turizma (MORT), Ministarstvo saobraćaja i pomorstva (MSP), Agenciju za civilno vazduhoplovstvo (ACV), Privrednu komoru Crne Gore (PKCG), Ministarstvo finansija (MF), Ministarstvo pravde (MPA), Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP), Ministarstvo rada i socijalnog staranja (MRSS), Ministarstvo prosvjete (MP), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja (MPRR) i Ministarstvo kulture (MK) da realizuju obaveze u okviru svojih nadležnosti u rokovima predviđenim Akcionim planom i o tome informišu Ministarstvo ekonomije.

Horizontalnim dijelom Akcionog plana predviđeno je sljedeće:

- Donošenje horizontalnog Zakona o uslugama;
- Uspostavljanje Jedinствене kontakt tačke za usluge;
- Praćenje sprovođenja AP u dijelu izmjene propisa i njihove primjene što se realizuje dostavljanjem godišnjih izvještaja;
- Uspostavljanje mreže kontakt osoba na nacionalnom nivou (isto je realizovano kroz ALA projekat);

- Predlog izmjena Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva ekonomije i definisanje službenika za rad na implementaciji Direktive o uslugama; i
- Angažovanje radnog tima zaposlenih na uspostavljanju JKT kroz program tehničke podrške koji će se realizovati iz IPA II 2016 sredstava.

Vertikalni dio Akcionog plana čine sljedeći sektori:

- Sektor trgovine u nadležnosti Ministarstva ekonomije;
- Sektor zanatstva u nadležnosti Ministarstva ekonomije;
- Sektor građevinarstva u nadležnosti Ministarstva održivog razvoja i turizma i Ministarstva ekonomije;
- Sektor turizma u nadležnosti Ministarstva održivog razvoja i turizma, Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencije za civilno vazduhoplovstvo i Privredne komore Crne Gore;
- Sektor poslovnih usluga u nadležnosti Ministarstva finansija, Ministarstva pravde, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva ekonomije, Ministarstva rada i socijalnog staranja i Ministarstvo prosvjete;
- Sektor poljoprivrede i ribarstva u nadležnosti Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja;
- Sektor obrazovanja i sporta u nadležnosti Ministarstva prosvjete i Ministarstva sporta;
- Sektor kulture i medija u nadležnosti Ministarstva kulture; i
- Sektor životne sredine i komunalnih djelatnosti u nadležnosti Ministarstva održivog razvoja i turizma.

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za transponovanje Direktive 2006/123/EZ o uslugama na unutrašnjem tržištu za 2015. godinu usvojen je na sjednici Vlade održanoj 15. septembra 2016. godine, Izveštaj za 2016. godinu usvojen je 30. novembra 2017. godine, dok je Izveštaj za 2017. godinu usvojen 14. juna 2018. godine.

Posljednjim Izveštajem dat je presjek realizacije obaveza za period 2015-2017, pa su obaveze predviđene AP su u potpunosti realizovane donošenjem sljedećih akata:

- Uredba o uslovima za obavljanje poslova zastupanja pred carinskim organom (Službeni list CG, br. 26/16);
- Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjava auto škola u pogledu prostora, nastavnih sredstava, vozila i kadra (Službeni list CG, br. 30/15);
- Pravilnik o bližim uslovima za osnivanje ustanova visokog obrazovanja, (Službeni list CG, br. 22/15);
- Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata (Službeni list CG, br. 64/17);
- Pravilnik o načinu i postupku izdavanja, mirovanja licence i načinu vođenja registra licenci (Službeni list CG, br. 079/17);
- Pravilnik o načinu i postupku izdavanja, mirovanja licence i načinu vođenja registra licenci (Službeni list CG, br. 079/17);
- Pravilnik o kategorizaciji turističkih mjesta (Službeni list CG, br. 12/17);
- Donijeti su novi propisi koji su usklađeni sa Direktivom o uslugama i to: Zakon o računovodstvu (Službeni list CG, br. 52/16) i Zakon o reviziji (Službeni list CG, br. 01/17) uz napomenu da su predmet AP bili i Zakon o računovodstvu i reviziji ("Sl. list RCG", br. 69/05 i "Sl. list CG", br. 80/08, 32/11); Pravilnik o bližim uslovima i dokumentaciji za dobijanje licence ovlašćenog revizora ("Sl. list CG", br. 33/09 i 41/09) i Uputstvo o načinu utvrđivanja ispunjenosti uslova za izdavanje dozvole za rad društvu za reviziju ("Sl. list CG", br. 48/09). Takođe, treba naglasiti da Zakon o reviziji ne navodi decidno mogućnost elektronskog podnošenja zahtjeva za izdavanje dozvole za obavljanje revizije, ali isto će biti omogućeno putem JKT za usluge;
- Zakon o tumačima (Službeni list CG, br. 52/16);

- Zakon o komunalnim djelatnostima (Službeni list CG, br. 74/16);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o advokaturi (Službeni list CG, br. 22/2017);
- Zakon o slatkovodnom ribarstvu (Službeni list CG, br. 17/2018);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o skijalištima (Službeni list CG, br. 44/17);
- Zakon o izmjenama Zakona o patentima (Službeni list CG, br. 2/17) – ova obaveza je planirana AP za 2018, ali je ista realizovana donošenjem pomenutog akta;
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o jahtama (Službeni list CG, br. 41/15) kojim su implementirane obaveze predviđene AP za 2015. godinu;
- Pravilnik o obrascu licence za obavljanje turističke djelatnosti (Službeni list CG, br. 22/2018); i
- Odluka o stavljanju van snage Posebnih uzansi u turizmu, broj 010-294 donešena je od 01.03.2016. godine. Nije iskazana potreba za donošenjem novog propisa.

Obaveze predviđene AP su djelimično realizovane pripremom, odnosno donošenjem sljedećih akata:

- Zakon o turizmu i ugostiteljstvu (Službeni list CG, br. 002/18 od 10.01.2018, 004/18 od 26.01.2018, 013/18 od 28.02.2018) djelimično je usklađen sa obavezama koje proizilaze iz AP - Novim Zakonom o turizmu i ugostiteljstvu izvršeno je usklađivanje sa svim obavezama koje proizilaze iz AP, osim onih obaveza čija primjena će početi danom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i to zbog reciprociteta u odnosima (u suprotnom bi crnogorski subjekti bili dovedeni u neravnotežan položaj u odnosu na iste u državama članicama (tj. subjekti iz drugih DČ bi mogle obavljati svoje aktivnosti u CG, a crnogorski ne bi mogli u njihovim državama);
- Predlog zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti - izrada je u toku, obaveze predviđene AP su uvrštene u tekst Predloga zakona. Utvrđivanje Predloga ovog zakona planirano je za III kvartal 2018. godine, pa je za očekivati da će isti biti donesen i stupiti na snagu u I kvartalu 2019. godine;
- Predlog zakona o detektivskoj djelatnosti je usklađen sa odredbama Direktive o uslugama i upućen EK na mišljenje. Donošenje je planirano za III kvartal 2018. godine;
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o raftingu (Službeni list CG, br. 057/16) iz razloga što nije propisano priznavanje odobrenja drugih DČ, s obzirom na reciprocitet priznavanja CG odobrenja u drugim DČ, dok su ostale obaveze predviđene AP realizovane donošenjem ovog akta; i
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti (Službeni list CG, br. 43/15) - U toku 2018. godine Uprava za nekretnine je dostavila predlog za izmjenu i dopunu podzakonskog akta saglasno preporukama, a u cilju bržeg i efikasnijeg dobijanja licence.

Obaveze koje proizilaze iz akata navedenih u nastavku još uvijek nisu realizovane:

- Donošenje Zakona o zanatstvu je planirano za IV kvartal 2019. godine, dok je rok za primjenu II kvartal 2020. godine. Donošenje propisa je odloženo iz razloga usaglašavanja stavova sa predstavnicima zanatlija i JU Znanstvene komore Crne Gore;
- Pravilnik o načinu vođenja i sadržini registra lica koja se bave zanatskom djelatnošću će se usvojiti nakon usvajanja Zakona o zanatstvu;
- Pravilnik o uslovima za obavljanje poslova zapošljavanja u agencijama za zapošljavanje. Propis kojim će se urediti uslovi u pogledu prostora, kadra i opreme za obavljanje poslova u vezi sa zapošljavanjem u agencijama za zapošljavanje, Ministarstvo rada i socijalnog staranja će donijeti u roku od šest mjeseci od dana stupanja novog Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, odn. u III kvartalu 2019. godine;
- Izmjena Zakona o poreskim savjetnicima je odložena za III kvartal 2018. godine zbog konsultacija s Evropskom komisijom;

- Donošenje Zakona o morskom ribarstvu i marikulturi je odloženo za IV kvartal 2018. godinu zbog usaglašavanja sa EU ribarskom politikom, a posebno imajući u vidu buduće izmjene u EU;
- Donošenje Zakona o upravljanju otpadom je planirano za IV kvartal 2018. godine; i
- U toku je izrada finalne verzije Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o turističkim organizacijama čije donošenje je planirano za II kvartal 2018. godine Uredba o minimalno - tehničkim uslovima, načinu, sredstvima i opremi za pružanje pojedinih usluga koje uključuju sportsko - rekreativne i avanturističke aktivnosti čije donošenje je planirano za I kvartal 2019, a primjena za II kvartal 2019. godine.

Van snage su stavljene obaveze koje se odnose na Pravilnik o vrstama objekata nautičkog turizma, minimalno tehničkim uslovima i njihovoj kategorizaciji ("Sl. list RCG", br. 9/03) koji je u nadležnosti MORT-a iz razloga što je za registraciju i uslove obavljanja djelatnosti u lukama nautičkog turizma – marinama kao prihvatnim objektima nautičkog turizma, upravni nadzor vrši Ministarstvo za saobraćaj i pomorstvo, i u njihovoj nadležnosti su lučke usluge, što je bio razlog da se ove usluge ne uređuju u novom Zakonu o turizmu i ugostiteljstvu, tj. u cilju izbjegavanja preklapanja nadležnosti.

Kada su u pitanju mjere iz oblasti sporta, Akcionim planom je za 2016. godinu bile su predviđene obaveze koje se odnose na sportske organizacije definisane Zakonom o sportu ("Sl. list CG", br. 36/11 i 36/13). Ministarstvo sporta, koje je osnovano 29.11.2016. godine i kadrovski osposobljeno za rad od januara 2017. godine, obratilo se Ministarstvu ekonomije sa obrazloženjem da se iz opravdanih razloga mjere ne mogu realizovati, te da bi iste trebalo staviti van snage u ovoj fazi. Takođe, Vlada Crne Gore je na sjednici od 22. marta 2018. godine utvrdila je Predlog zakona o sportu kojim se značajno unapređuje sportska oblast i isti će sadržati obavezu donošenja niza podzakonskih akata potrebnih za njegovo sprovođenje, dok će se izraditi i Strategija razvoja sporta za naredni četvorogodišnji period.

Ministarstvo ekonomije je prihvatilo navedeno obrazloženje, posebno uzevši u obzir da realizacijom obaveza iz Akcionog plana ne prestaju obaveze usklađivanja sa zakonodavstvom EU u ovom dijelu, već da je u pitanju kontinuirana aktivnost.

Konstatovano je da je u periodu 2015-2017 donijeto 10 zakonskih i 8 podzakonskih akata koji su u potpunosti usklađeni sa obavezama iz Akcionog plana (što čini 53% od ukupnog broja predviđenih obaveza za ovaj period), da su kroz 5 zakonskih akata obaveze iz AP djelimično realizovane (što čini 15% od ukupnog broja predviđenih obaveza za ovaj period). Za 5 zakonskih i 3 podzakonska akta obaveze predviđene AP još uvijek nisu realizovane, već su iste odložene kao što je prethodno navedeno u tekstu, a posebno iz razloga usaglašavanja sa novim pravnim aktima EU koje je takođe potrebno imlementirati.

3.2. Donošenje Zakona o uslugama

Kao što je navedeno u uvodnom dijelu Informacije, u cilju pune implementacije Direktive o uslugama, pored izmjene sektorskog zakonodavstva, neophodno je bilo i donijeti Zakon o uslugama. Isti je objavljen u Službenom listu CG, br. 71/17 od 31. oktobra 2017. godine.

Kako se usluge u Crnoj Gori pružaju u skladu sa zahtjevima koji su određeni zakonima koji se tiču obavljanja odgovarajuće aktivnosti, donošenje Zakona o uslugama predstavlja novinu u crnogorskom zakonodavstvu, a s obzirom da je tržište usluga vrlo dinamično, njime se istovremeno osiguravaju i pravila za nove usluge koje se pojavljuju na tržištu. Shodno tome, donošenje Zakona ima za cilj sljedeće:

- usaglašenost sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica i Republike Crne Gore (SSP) i Direktivom o uslugama na unutrašnjem tržištu 2006/123/EZ;

- administrativno pojednostavljenje koje se odnosi na usluge, uklanjanje barijera za pristup tržištu usluga i uspostavljanje Jedinствене kontakt tačke čime se osigurava laka dostupnost informacija elektronskim putem i mogućnost da se tim informacijama pristupi bez prepreka, kao i to da se na jednom mjestu mogu obaviti svi postupci i formalnosti;
- definisanje liste zahtjeva koji se ne smiju primjenjivati prilikom poslovnog nastanjivanja;
- uvođenje instituta slobode prekograničnog pružanja usluga bez obaveze prethodnog poslovnog nastanjivanja na teritoriji Crne Gore, na privremenoj ili povremenoj osnovi, od strane privrednog subjekta nastanjenog u državi Evropskog ekonomskog prostora (EEP);
- podizanje nivoa bezbjednosti korisnika usluga;
- održavanje visokog stepena bezbjednosti i kvaliteta usluga;
- saradnja nadležnih organa država EEP obavlja se putem IMI Sistema;
- suzbijanje sive ekonomije; i
- kvalitetnije uređenje oblasti pružanja usluga u sektorima pokrivenim Direktivom.

Ono što je bitno napomenuti jeste da su do sada sve zemlje članice EU, osim Njemačke i Francuske donijele ovakav pravni akt. Ipak, Njemačka je u procesu donošenja horizontalnog zakona, dok Francuska to nije uradila iz razloga što je u toku 2008. godine donijela zakonodavstvo koje je u direktnoj vezi sa implementacijom Direktive o uslugama.

3.3. Analitički pregled budućeg zakonodavstva

Zaključkom Vlade br. 022-27/2018-1 od 21. juna o.g. zaduženi su Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvom finansija, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo pravde, Ministarstvo kulture, Ministarstvo javne uprave, Ministarstvo sporta, Ministarstvo ekonomije i Ministarstvo zdravlja da prilikom donošenja propisa koji regulišu uslužne djelatnosti iz Priloga I uzmu u obzir obaveze koje proizilaze iz Direktive o uslugama i o istom izvijeste Ministarstvo ekonomije, a Privrednoj komori je preporučeno isto.

U skladu sa pomenutim, **Ministarstvo ekonomije je dostavilo smjernice po ovom pitanju svim uključenim resorima 19. jula o.g** i tom prilikom je istaknuto da se tokom usklađivanja budućeg zakonodavstva posebno uzmu u obzir sljedeće odredbe Direktive i to:

- **Član 5** (preispitati sve procedure i formalnosti primjenljive na pristup uslužnoj aktivnosti i njeno izvršenje, odn. njihovo pojednostavljenje, ukoliko te procedure nijesu dovoljno jednostavne. Ovo se odnosi na npr. podnošenje dokumenata, popunjavanje izjava ili registracija kod nadležnog tijela. Odnosi se i na one procedure i formalnosti koje se nameću u kasnijoj fazi, tokom izvršenja aktivnosti, pa i nakon njenog završetka (npr. obaveza godišnjeg izvještavanja o pojedinostima sprovedenih transakcija). Stav 3 ovog člana navodi obavezu prihvatanja dokumenta drugih država članica koji služe istoj svrsi odnosno iz kojih je vidljivo da je predmetni zahtjev zadovoljen. To za sobom povlači nastojanje na strani državnih uprava da ocijene sadržaj, a ne samo formu, dokumenata koje izdaju druge države članice. Npr. države članice ne smiju da zahtijevaju dostavljanje dokaza o državljanstvu ili o prebivalištu ako drugi službeni identifikacioni dokumenti (npr. pasoš ili lična karta) već dokazuju te detalje));
- **Član 8** (obuhvata elektronske procedure i formalnosti potrebne za poslovno nastanjivanje, kao i sve procedure i formalnosti u slučaju pružanja prekograničnih usluga. Elektronske procedure moraju da budu na raspolaganju ne samo pružaocima usluga sa prebivalištem ili sjedištem u Crnoj Gori, već i pružaocima usluga sa prebivalištem ili sjedištem u drugim državama članicama);
- **Članovi 9-15** (primjenjuju se na sve slučajeve u kojima preduzetnik želi da se **trajno poslovno nastani** u Crnoj Gori, bez obzira da li namjerava da započne novi posao ili da otvori novo sjedište,

npr. agenciju, podružnicu ili filijalu. Ovo se odnosi na situaciju u kojoj pružalac usluge želi da se poslovno nastani u Crnoj Gori, kao i na situaciju istu situaciju za crnogorskog pružaoca usluge. Članovi 9. do 13. se primjenjuju na sve postupke vezane za pristup uslužnoj aktivnosti, odnosno njeno izvršenje. Međutim, član 9, stav 3 predviđa da se ti članovi ne primjenjuju na one aspekte postupaka koji su direktno ili indirektno uređeni drugim instrumentima Zajednice. Što se tiče aspekata koji nijesu uređeni drugim instrumentima Zajednice, primjenjive su relevantne odredbe Direktive o uslugama. Član 14 navodi popis zahtjeva koje države članice ne mogu da nametnu za pristup uslužnoj aktivnosti odnosno njeno izvršenje. Ti zahtjevi su diskriminatorni i zato ne mogu da budu zadržani. Kako bi osigurale urednu implementaciju, države članice moraju da pregledaju svoje zakonodavstvo i uklone zahtjeve iz člana 14 za sve uslužne aktivnosti obuhvaćene Direktivom. Takođe, zabranjeno je uvoditi takve nove zahtjeve ubuduće. Kada je u pitanju član 15 isti sadrži zahtjeve koje predstavljaju ozbiljne prepreke slobodi poslovnog nastanjivanja i često mogu da budu zamijenjeni manje ograničavajućim sredstvima, pa je potrebno procijeniti da li zadovoljavaju kriterijume nediskriminacije, nužnosti i proporcionalnosti iz stava 3 ovog člana. U ovom dijelu neusklađenost nacionalnog zakonodavstva je posebno bila u odnosu na član 9, stav 1, član 10, stav 2 i 3, član 11, stav 1 i 3, član 13, stav 1, član 14 i 15);

– **Članovi 16-17** (uređuju **slobodu pružanja prekograničnih usluga** bez neopravdanih ograničenja. Primjenjuje se na sve usluge obuhvaćene primjenom Direktive, sa izuzetkom usluga ili pitanja navedenih u članu 17. Ne nalaže se državama članicama uklanjanje postojećih zahtjeva, već se samo obavezuju da ne primjenjuju svoje vlastite zahtjeve na pružaoce usluga sa sjedištem u drugim državama članicama. Istovremeno, član 16 ne sprječava Crnu Goru da svoje zahtjeve zadrži za svoje nacionalne subjekte. Izmjene nacionalnog zakonodavstva mogu, međutim, biti potrebne u cilju uklanjanja zahtjeva koji su posebno osmišljeni za pružaoce usluga sa sjedištem u drugim državama članicama);

– **Član 22** (u mnogim slučajevima korisnici usluga nemaju osnovne informacije o pružiocima i njihovim uslugama. Član 22 predstavlja mogućnost korisnika da dođe do takvih informacija istovremeno izbjegavajući pretjerano opterećivanje pružaoca, bilo to putem svojih mrežnih stranica, dok se drugi mogu odlučiti za pružanje informacija izlažući ih na mjestu pružanja usluga ili njihovim uključivanjem u dokumente ili brošure);

– **Član 23** (ima za cilj da ojača povjerenje potrošača u usluge iz drugih država članica podstičući osiguravanje svih pružalaca čije usluge potencijalno mogu predstavljati rizik za potrošača. U ovom dijelu je posebno vršeno usklađivanje sa stavom 2 ovog člana koji se odnosi na pružaoce usluga koji već imaju sjedište u državi članici i žele osnovati sjedište u Crnoj Gori. U tom slučaju, Crna Gora bi trebala da uzme u obzir ekvivalentne ili uporedive zahtjeve u pogledu osiguranja ili garancija kojima pružalac možda već podliježe u državi članici prvog sjedišta, i ne smije pružaoцу da nalaže dodatno osiguranje ili garanciju ako postojeće osiguranje ili garancija već pokriva teritoriju Crne Gore. Da li je osiguranje odnosno garancija ekvivalentno odnosno u suštini uporedivo, moraju da ocijene nadležna tijela u svjetlu njegove svrhe i pokrića koje pruža u odnosu na osigurani rizik, osigurani iznos odnosno gornju granicu garancija, kao i moguća izuzeća od pokrića. Ako pokriće osiguranjem nije u potpunosti, već samo djelimično uporedivo, mogu da se zahtijevaju dodatni dogovori);

– **Član 24** (Crna Gora je u obavezi da ukloni sve potpune zabrane komercijalnog komuniciranja reguliranih profesija, npr. zabrane saopštavanja informacija o pružaoцу usluga ili o njegovoj aktivnosti u svim sredstvima komunikacije. Pojam komercijalnog komuniciranja obuhvata sve oblike komuniciranja usmjerenog na promovisanje usluga ili imidža pružaoca usluga. Obuhvata i oglašavanje, kao i ostale oblike komercijalnog komuniciranja poput vizit karti koje spominju naziv i užu specijalnost pružaoca usluga. Shodno tome, Crna Gora treba da pregleda svoje zakonodavstvo, po potrebi da ga prilagodi i takođe da preduzme odgovarajuće mjere kako bi se osiguralo prilagođavanje mjerodavnih pravila strukovnih tijela i organizacija tamo gdje je to potrebno. Npr.

poštovanje obaveze profesionalne tajne obično će spriječiti pružaoce da spominju svoje klijente u komercijalnom komuniciranju bez njihove izričite saglasnosti);

– **Član 25** (podrazumijeva uklanjanje zahtjeva kojima se ograničava izvršenje različitih aktivnosti zajednički ili kroz partnerstvo ako su takva ograničenja neopravdana, istovremeno osiguravajući sprječavanje sukoba interesa i neusklađenosti i osiguravajući nezavisnost i nepristranost koje su potrebne kod određenih uslužnih aktivnosti. Navodi i uslove pod kojima takva ograničenja mogu biti zadržana za regulisane profesije i za usluge sertifikovanja, akreditacije, tehničkog nadzora i testiranja. Ograničavanje multidisciplinarnih aktivnosti, usmjereno na osiguranje nezavisnosti i nepristranosti regulisanih profesija, može biti opravdano u mjeri u kojoj je neophodno kako bi se garantovala usklađenost sa pravilima koja uređuju profesionalnu etiku i postupanje, a koja se mogu razlikovati u zavisnosti od posebne prirode svake profesije); i

– **Član 28** (podrazumijeva međusobnu pomoć i saradnju putem Informacionog sistema unutrašnjeg tržišta (IMI sistema). Putem istog se razmjenjuju informacije između nadležnih organa država EEP. Poslove koordinacije rada nadležnih organa obavljaće Ministarstvo ekonomije kao NIMIC, a način saradnje i razmjene informacija i podataka sa državama EEP, a naročito saradnje u vezi sa nadzorom nad pružanjem usluga, preduzimanjem mjera upozorenja biće propisan podzakonskim aktom).

Na ovaj način se vrši priprema za ulazak na unutrašnje tržište EU, pri čemu usklađivanje sa odredbama koje se odnose na prekogranično pružanje usluga (gore objašnjen član 16 Direktive) treba izvršiti na način da isto bude primjenjivo od dana pristupanja EU, jer bi u suprotnom naše pružaoce usluga doveli u neravnotežan položaj.

3.4. Pripremne aktivnosti na uspostavljanju Jedinствene kontakt tačke za usluge

Radi lakše dostupnosti svih informacija koje su potrebne zainteresovanim subjektima za obavljanje uslužne djelatnosti, kao i pojednostavljenja postupaka i formalnosti, uključujući mogućnost da se postupci i formalnosti obavljaju na daljinu (elektronskim putem) u svim državama članicama Evropske unije uspostavljene su jedinstvene kontakt tačke (eng. *points of single contact*). Praksa je (i obaveza prema Direktivi o uslugama) da se u svakoj državi uspostavi jedna jedinstvena kontakt tačka (JKT), a nekoliko država ima više jedinstvenih kontakt tačaka. One su povezane u mrežu jedinstvenih kontakt tačaka Evrope (engl. *EUGO Network*).

Pravni osnov za uspostavljanje JKT sadržan je u članu 8 Zakona o uslugama kojim se propisuje obaveza uspostavljanja elektronske JKT u Crnoj Gori. Istu uspostavlja Ministarstvo ekonomije koja će funkcionisati u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronska uprava. Crnogorska JKT će služiti crnogorskim pravnim i fizičkim licima, a nakon pristupanja Crne Gore EU i pravnim i fizičkim licima koja imaju sjedište ili prebivalište na teritoriji država EEP.

Zakon o uslugama utvrđuje funkcionisanje JKT putem internet stranice, na kojoj se na dva jezika (crnogorski i engleski), svim zainteresovanim licima pružaju informacije o postupcima i uslovima za pristup ili pružanje usluga u Crnoj Gori - koje su predmet uređenja ovog zakona. Informacije moraju biti jasne, nedvosmislene, lako dostupne i redovno ažurirane, "nadležnim organima" se utvrđuje obaveza da obezbijede da pružaoци usluga, bilo putem JKT ili kod samog nadležnog organa, dobijaju odgovarajuće obrasce i dokumentaciju, kao i obavljaju sve radnje (sprovođenja postupka, ispunjenje uslova) potrebne za dobijanje odobrenja za pristup ili pružanje usluga. U skladu sa Direktivom, prethodno se ipak ne odnosi na radnje koje se tiču pregleda opreme i prostora koju koristi pružalac usluga, kao ni na neposredno ispitivanje sposobnosti ili ličnog integriteta pružaoца usluga ili nekog člana odgovornog osoblja. Način saradnje i razmjene informacija sa Ministarstvom ekonomije po

ovom pitanju biće propisani Uredbom o jedinstvenoj kontakt tački za usluge koja je planirana za IV kvartal 2020.

Kada su u pitanju pripremne aktivnosti, u vezi sa analizom i praćenjem postupaka za izdavanje odobrenja i zahtjeva, a posebno i u cilju uspostavljanja JKT za usluge, izvršeno je mapiranje svih usluga iz obuhvata Direktive o uslugama (292 usluge) i prema utvrđenoj formi, za svaku od usluga pripremljen standardni obrazac dat u **Prilogu II** ove Informacije koji će služiti kao osnova za pripremu JKT. Sa tim u vezi, **Ministarstvo ekonomije je svim uključenim resorima 2. avgusta o.g dostavilo na ažuriranje obrasce iz Priloga II ove Informacije.**

Takođe, u okviru Sektorskog planskog dokumenta za “Konkurentnost i inovacije” kao jedna od aktivnosti predviđeno je da je tržište usluga liberalizovano i optimizovano u skladu sa Direktivom o uslugama, kao i da je zakonodavstvo potpuno usklađeno. S tim u vezi, Akcijskim dokumentom za 2016. godinu predviđeno je uspostavljanje softverskog rješenja za JKT, jačanje administrativnih kapaciteta, kao i promotivne aktivnosti po pitanju JKT, dok je Akcijskim dokumentom za 2018. godinu predviđeno povezivanje sa IMI sistemom i jačanje administrativnih kapaciteta po ovom pitanju.

U vezi sa tim, Finansijski sporazum IPA 2016 potpisan je u decembru 2017, čime se otvorila mogućnost za početak ugovaranja, međutim u skladu sa preporukama Delegacije EU (DEU) u toku je finalno odobrenje revidiranog Akcijskog dokumenta IPA 2016. Ovim dokumentom je za 2016. godinu predviđeno uspostavljanje JKT za usluge, međutim konkretan implementacioni metod još uvijek nije precizno definisan, a detaljnije informacije će biti moguće nakon konačnog odobrenja dokumenta od strane DEU. Konačan nacrt Akcijskog dokumenta IPA 2016 očekuje se po odobrenju DEU, nakon čega će uslijediti i revizija Projektnog zadatka za ugovor o uslugama (eng. TOR for Services Agreement), izrada tenderske dokumentacije za predviđene aktivnosti, uključujući i JKT za usluge tokom III ili IV kvartala o.g. Objavu tendera i početak implementacije trenutno nije moguće definisati, mada se početak implementacije projekata IPA 2016 može najranije očekivati nakon II kvartala 2019.

Takođe, **kao jedna od pripremnih aktivnosti na uspostavljanju JKT, na portalu eUprava postavljen je Registar licenci, koji sadrži 212 licenci, za koje svi zainteresovani subjekti mogu dobiti neophodne informacije i pokrenuti zahtjev za dobijanje istih.** Zainteresovane strane će ovaj način dobiti ažurirane informacije, preuzeti i formulare i/ili cjelokupan proces završiti elektronskim putem. Elektronska usluga može biti različitog nivoa sofisticiranosti, u zavisnosti od spremnosti organa koji izdaje licencu da putem elektronskog portala cjelokupni postupak realizuje na ovaj način, tako što će obrađivač prihvatati i ujedno i obrađivati elektronski podnešene zahtjeve za dobijanje licenci, što je u skladu sa Zakonom elektronskoj upravi i Uredbom o načinu rada, sadržaju i upravljanju portalom elektronske uprave. Ono što je izuzetno bitno istaći je da je obrađivača dužan da obezbijedi da su informacije na portalu tačne i ažurirane, kao i da se postupak dobijanja licence vrši u skladu sa procedurama u propisanim rokovima. Registar biznis licenci se nalazi na adresi: <http://www.euprava.me/elicence1>.

3.5. Osnivanje Direkcije za usluge

Kao što je prethodno pomenuto, jedna od aktivnosti definisana Akcionim planom za transponovanje Direktive o uslugama za period 2015-2018 odnosila se i na izmjenu Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva ekonomije na način koji bi podrazumijevao osnivanje Direkcije za usluge. Ovo posebno iz razloga što su sve zemlje članice EU definisale posebnu organizacionu jedinicu nadležnu za koordinaciju svih aktivnosti po pitanju implementacije Direktive o uslugama.

Sa tim u vezi, Direkcija za usluge je osnovana u okviru Direktorata za multilateralnu i regionalnu trgovinsku saradnju i ekonomske odnose sa inostranstvom Pravilnikom koji je donijet 22. marta 2018. godine. U Direkciji su sistematizovana 4 radna mjesta, uključujući načelnika.

Direkcija se, između ostalog, bavi pripremom nacрта i predloga zakona i drugih propisa iz oblasti usluga, prilagođavanjem nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije u ovom dijelu, koordinacijom usklađivanja i implementacije nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije i međunarodno preuzetim obavezama; učestvovanjem u radu radnih grupa za izradu i implementaciju propisa o uslugama; koordinacijom razvoja elektronske Jedinствене kontaktne tačke za usluge i međuresorskom saradnjom; koordiniranjem administrativne saradnje s državama članicama EU i Evropskom komisijom putem Informacionog sistema unutrašnjeg tržišta (IMI sistem); saradnjom sa drugim organima državne uprave, jedinicama lokalne samouprave, institucijama i organizacijama; koordinacijom odnosa sa međunarodnim i regionalnim organizacijama kada je u pitanju trgovina uslugama, kao i sa pojedinim državama po pitanjima praćenja i unaprjeđenja saradnje u ovom dijelu.

4. PRAKTIČNA PRIMJENA DIREKTIVE O USLUGAMA

O važnosti slobode pružanja usluga, kao jedne od četiri slobode za funkcionisanje jedinstvenog tržišta EU, govori činjenica da predstavlja preko 70% BDP-a, pokretačku snagu stvaranja novih radnih mjesta, kao i da ima snažan uticaj i na formiranje potreba i želja potrošača na tržištu. Praksa preuzimanja Direktive o uslugama u državama EEP pokazuje da se već u srednjem roku mogu procjenjivati značajni pozitivni efekti liberalizacije tržišta usluga na ukupni rast BDP-a u ovim državama, čime se značajno unaprijeđuje ukupni ambijent za poslovanje, kao i jača ekonomska saradnja.

Kako je Direktiva zasnovana na praksi Evropskog suda pravde i predstavlja jednu od najkompleksnijih direktiva za implementaciju na nivou EU, u **Tabeli 1** je prikazano kako će u praksi uticati na uklanjanje identifikovanih problema kada je u pitanju sloboda pružanja usluga.

Tabela 1: Praktična primjena Direktive o uslugama

<i>Referenca-Direktiva o uslugama</i>	<i>Problem</i>	<i>Rješenje</i>
Poglavlje 2 ADMINISTRATIVNO POJEDNOSTAVLJENJE		
Član 5 - Administrativna pojednostavljenja	Jedinstveno tržište još uvijek nije realnost za mnoge pružaoce usluga. Veliki broj malih i srednjih preduzeća je imao velike troškove zbog odlaganja, kao i troškove zbog dugih administrativnih procedura u cilju izdavanja dozvola, što bi u većini slučajeva doprinijelo odustajanju od širenja biznisa. Takva kašnjenja su se dešavala u državama članicama, gdje su od strane pružaoca usluga zahtijevane ovjerene kopije ili prevodi dokumenata, što nije postojalo u zemljama odakle pružalac usluge potiče. U mnogim zemljama je i traženo da pružaoci usluga posjeduju dokumenta, kao što su	Direktiva o uslugama predviđa administrativna pojednostavljenja u zemljama članicama EU: Države članice treba da procijene i pojednostave postojeće procedure i formalnosti. Ne bi trebalo da traže: originalna dokumenta, ovjerene kopije dokumenata, ovjerene prevode, osim ako je u pitanju opšti interes. Ukoliko nacionalno zakonodavstvo insistira na ovim dokumentima, ista izdata od strane druge države članice moraju biti priznata.

	državljanstvo, i dr.	
Član 6 - Jedinstvena kontakt tačka (eng. Points of single contacts - PSC)	Pružaoци usluga često se susreću sa komplikovanim zahtjevima prilikom poslovnog nastanjivanja u drugoj zemlji članici. Veoma je teško dobiti sve neophodne informacije, a jedna od glavnih poteškoća je i u velikom nadležnih tijela na nacionalnom, regionalnom ili lokalnom nivou, zajedno sa različitim procedurama, formama i drugo.	Kroz Jedinstvenu kontakt tačku , pružaoци usluga će moći da dobiju sve relevantne informacije i da završe sve neophodne procedure kako bi mogli otpočeti sa obavljanjem uslužne djelatnosti. Kao rezultat, pružaoци usluga će se olakšati ispunjenje svih neophodnih formalnosti na jednom mjestu, tako da neće morati da kontaktiraju veliki broj različitih organa vlasti.
Član 7- Pravo na informacije	Pružaoци usluga imaju poteškoće i troškove u definisanju koje sve pravne i administrativne formalnosti treba ispuniti u cilju otpočinjanja obavljanja uslužnih djelatnosti.	Države članice osiguravaju da preko jedinstvenih kontaktnih tačaka pružatelji i korisnici usluga mogu lako doći do svih relevantnih informacija. Takođe će im biti dostupne informacije vezano za kontakt podatke udruženja ili organizacija, pored nadležnih tijela, od kojih pružatelji ili korisnici mogu dobiti praktičnu pomoć.
Član 8 - Postupci elektronskim putem	Uprkos trendu E-uprave, još uvijek nije moguće da se veliki broje procedura i formalnosti završi elektronskim putem. Stoga, pružaoци usluga, posebno oni koji se osnivaju u državi članici koja je puno udaljena od njihove zemlje, potrošice puno vremena i imaće puno troškova, zajedno sa posjetama, i po nekoliko puta, relevantnih organa, u cilju kompletiranja svih procedura i formalnosti.	Države članice osiguravaju da se svi postupci i formalnosti vezani uz pristup i izvođenje uslužne djelatnosti mogu lako ispuniti na daljinu i elektronskim putem preko jedinstvene kontaktne tačke i odgovarajućeg nadležnog tijela.
III dio - SLOBODA POSLOVNOG NASTANJIVANJA ZA PRUŽAOCE USLUGA		
Član 9- Sistemi odobrenja	U nekim zemljama članicama, pružaoци usluga koji su željeli da se poslovno nastane, žale se da se od njih zahtijevaju mnoge ekonomske aktivnosti kao što su opterećujuće licence i dozvole, što je rezultiralo komplikacijama i kašnjenjem prije otpočinjanja biznisa. U nekim oblastima, sistemi odobrenja su neophodni kao što je građevinarstvo, a dok u drugim mogu biti nepotrebni i nesrazmjerni.	Države članice moraju da sprovedu screening zakonodavstva, u cilju ispitivanja da li se sistemi odobrenja kose sa javnim interesom i da li je njihov sadržaj proporcionalan.
Član 10 - Uslovi za dodjelu odobrenja, Član 11 - Trajanje odobrenja, Član 12 - Odabir između više kandidata	Pružaoци usluga se često žale da nadležni organi često imaju visok stepen diskrecije i da kriterijumi koji koriste u odlučivanju da li će dati ili ne dozvolu, su često nejasni. Ovo rezultira dugotrajnim i skupim pregovorima sa vlastima. U suštini, diskreciona vlast veoma često radi na štetu subjekata iz drugih država članica i to rezultira prikrivenom	Sistemi dozvola i formalnosti moraju biti jasni, dostupni javnosti i moraju garantovati pružaoци usluge da će se sa njihovim zahtjevom postupati objektivno i nepristrasno. Kriterijumi moraju biti nediskriminirajući; opravdani prevladavajućim razlogom vezanim uz javni interes; srazmjerni odgovarajućem cilju od javnog interesa; jasni i nedvosmisleni; objektivni; prethodno objavljeni; transparentni i dostupni. Uslovi za dodjelu odobrenja za poslovno nastanjivanje ne smiju

	neskriminacijom. Osim toga, traži se i ispunjavanje zahtjeva koji nisu predviđeni zakonom.	udvostručiti zahtjeve kojima je pružatelj već bio podvrgnut u drugoj ili istoj državi članici. Odobrenje koje se dodjeljuje pružatelju, u principu, ne smije biti vremenski ograničeno. Ako je broj raspoloživih odobrenja za djelatnost ograničen zbog oskudice prirodnih izvora ili tehničkih mogućnosti, države članice primjenjuju takav postupak odabira potencijalnih kandidata koji u potpunosti jamči nepristranost i transparentnost.
Član 13 - Postupci odobrenja	Pružaoци usluga se takođe žale na dužinu trajanja postupaka odlučivanja. Čekaju i po nekoliko mjeseci, u nekim slučajevima godina, prije nego što dobiju nepotrebne dozvole i licence. Drugi problem jeste ćutanje administracije. U nekim slučajevima to može znaćiti odbijanje zahtjeva, a u drugim može da nema nikakvo znaćenje.	Postupci i formalnosti za dobijanje odobrenja podnositeljima zahtjeva osiguravaju da će njihovi zahtjevi biti obraćeni što je prije moguće i u razumnom roku. Taj rok zapoćinje u trenutku kada se dostavi sva dokumentacija. Nadležno tijelo može jednom produćiti pomenuti rok za odrećeno vremensko razdoblje, ako to opravdava složenost predmeta. Produćenje i trajanje tog roka mora se propisno obrazloćiti i obavijestiti podnositelj zahtjeva prije isteka roka. Ako se u odrećenom vremenskom roku, koji može biti produćen, ne dobije odgovor, odobrenje se smatra izdanim. Mećutim, mogu se predvićjeti drugaćija rješenja, ako je to opravdano prevladavajućim razloćima od javnog interesa, ukljućujući zakonitim interesom trećih strana.
Član 14 - Zabranjeni zahtjevi	Veliki broj nacionalnih zahtjeva koji ogranićavaju slobodu poslovnog nastanjivanja, nisu opravdani i u skladu sa praksom Evropskog suda pravde, pa moraju biti eliminisani. Npr. u nekim slučajevima, države članice moraju da ispune uslove ekonomskog testa potreba u cilju dobijanja dozvole. Stoga, oni moraju da urade detaljne studije trćišta da dokaću da njihov ulazak na trćište neće ugroćiti lokalnu konkurenciju. Takoće pružaocu usluga kao što su turistićke agencije, agencije za nekretnine ili agencije za zapošljavanje moraju da obezbijede finansijske garancije za dobijanje licence.	Države članice ne uslovljavaju pristup ili izvoćenje uslućne djelatnosti na svoju teritoriju ispunjavanjem sljedećih zahtjeva: 1) diskriminirajućih zahtjeva koji se temelje na državljanstvu ili, u slučaju preduzeća, mjestom sjedišta, što posebno ukljućuje: (a) zahtjeve vezane uz državljanstvo pružatelja usluge, njegovog osoblja, dionićara ili ćlanova uprave ili nadzornih tijela; (b) zahtjev da pružatelj usluge, njegovo osoblje, dionćari ili ćlanovi uprave ili nadzornih tijela imaju prebivalište na njihovom teritoriju; 2) zabrane poslovnog nastanjivanja u više država ćlanica, upisa u registre ili ćlanstvo u profesionalnim tijelima ili udrućenjima u više država ćlanica; 3) ogranićenja slobode pružatelja usluga da odabere izmeću glavnog ili sekundarnog poslovnog nastana, a posebno obaveze da pružatelj ima svoje glavno sjedište na njihovom teritoriju, ili ogranićenja slobodnog odabira izmeću poslovnog nastana u obliku agencije, podrućnice ili drućstva kćeri; 4) uslova uzajamnosti s državom ćlanicom u kojoj pružatelj već osnovan, osim u slučaju uslova uzajamnosti predvićdenih u aktima Zajednice o energiji; 5) primjene ekonomskog testa potreba; 6) ukljućivanja konkurentnih operatora, takoćeri u

		okviru savjetodavnih tijela, prilikom ovlašćivanja ili usvajanja drugih odluka nadležnih tijela, izuzev profesionalnih tijela i udruženja ili drugih organizacija koje djeluju u svojstvu nadležnog tijela; 7) obaveze pružanja ili učestvovanja u financijskom jamstvu ili zaključivanje osiguranja kod pružatelja ili tijela s poslovnim nastanom na njihovom teritoriju. 8) obaveze prethodne registracije, u registrima koji se vode na njihovom teritoriju ili obaveze prethodnog izvođenja djelatnosti na njihovoj teritoriji.
Član 15 - Zahtjevi koji se ocjenjuju	Postoje nacionalni zahtjevi koje države članice zahtijevaju kod poslovnog nastanivanja, kao što su kvantitativna ograničenja (ograničenja u pristupu uslužnim aktivnostima u odnosu na populaciju).	Države članice ispituju je li u njihovom pravnom sistemu pristup ili izvođenje uslužne djelatnosti uslovljeno ispunjavanjem nekih od sljedećih nediskriminirajućih zahtjeva: (a) kvantitativnih ili teritorijalnih ograničenja, s obzirom na populaciju ili minimalnu geografsku udaljenost između pružatelja usluga; (b) obaveze da pružalac usluge ima posebni pravni oblik; (c) zahtjeva koji se odnose na akcijski udio preduzeća; (d) zahtjeva, osim onih koji se odnose na pitanja obuhvaćena Direktivom 2005/36/EZ ili predviđenih u drugim aktima Zajednice, koji određenim pružateljima osiguravaju pristup dotičnoj uslužnoj djelatnosti zbog njene specifične prirode; (e) zabrane više od jednog poslovnog nastana na teritoriju iste države; (f) zahtjeva kojima se određuje najmanji broj zaposlenih; (g) fiksnih najnižih i/ili najviših tarifa s kojima se pružatelj usluge mora uskladiti; (h) obaveze pružatelja da zajedno sa svojom uslugom pruža i druge specifične usluge.
IV dio - SLOBODNO PRUŽANJE USLUGA		
Član 16 - Sloboda pružanja usluga	Svaki put se od strane prekograničnih pružalaca usluga zahtijevalo ispunjenje velikog broja nacionalnih zahtjeva, pored onih koji su ispunili u svojoj zemlji u kojoj su osnovani. Problemi su se javljali u sljedećim slučajevima: neke države članice su zahtijevale da pružaoci moraju da se poslovno nastane i da ispune sve nacionalne zahtjeve, uključujući marketing i reklamiranje.	Ovom odredbom se ohrabruju mala i srednja preduzeća da prekogranično pružaju usluge. Države članice ne smiju ograničiti slobodu pružanja usluga, namećući neki od sljedećih zahtjeva: (a) obavezu da je pružatelj osnovan na njihovoj teritoriji; (b) obavezu da pružatelj dobije ovlašćenje od njihovih nadležnih tijela, uključujući upis u registar ili registraciju kod profesionalnog tijela; (c) zabranu da pružatelj uspostavi neki oblik ili vrstu infrastrukture na njihovom teritoriju, uključujući ured ili kancelariju, potrebnu za dostavljanje navedenih usluga; (d) primjenu specifičnih ugovornih sporazuma između pružatelja i korisnika, kojima se samostalno zaposlenim osobama

		(preduzetnicima) sprječava ili ograničava pružanje usluga; (e) obavezu pružatelja da posjeduje posebni identifikacijski dokument, izdat od njihovih nadležnih tijela, koji je potreban za izvođenje uslužne djelatnosti; (f) zahtjeve koji utiču na upotrebu opreme i materijala koji čine sastavni dio dostavljene usluge, izuzev opreme i materijala potrebnih za osiguranje zdravstvenih i sigurnosnih standarda na radnome mjestu; (g) ograničenja slobode pružanja usluga iz člana 19.
ODJELJAK 2.		
Prava korisnika usluga		
Član 19 - Zabranjena ograničenja	Korisnici usluga moraju nekad da ispune nacionalne zahtjeve koji ih sprečavaju da koriste usluge.	Države članice ne smiju korisnicima usluga postaviti zahtjeve koji ograničavaju korišćenje usluga pružatelja koji je osnovan u drugoj državi članici.
Član 20 - Nediskriminacija	Korisnici usluga, često su diskriminirani uslovima nacionalnosti ili mjesta prebivališta. Npr. negdje se različito naplaćuju ulaznice u muzej po osnovu državljanstva ili za sportske utakmice.	Države članice osiguravaju da korisnici usluga ne podliježu diskriminirajućim zahtjevima na temelju svog državljanstva ili mjesta prebivališta.
Član 21- Pomoć korisnicima usluga	Korisnici usluga su se žalili da je teško dobiti sve relevantne informacije u drugim zemljama članicama vezano za obavljanje uslužnih aktivnosti, zaštitu potrošača, o pravnim lijekovima, kao i kontaktne podatke udruženja ili organizacija od kojih pružatelji ili korisnici usluga mogu dobiti praktičnu pomoć.	Države članice osiguravaju da u državi članici svog prebivališta korisnici usluga mogu dobiti sljedeće informacije: (a) informacije o zahtjevima koji se primjenjuju u drugim državama članicama u vezi s pristupom i izvođenjem uslužnih djelatnosti, a posebno onih vezanih za zaštitu potrošača; (b) opšte informacije o pravnim lijekovima na raspolaganju u slučaju spora između pružatelja i korisnika usluge; (c) kontakt podatke udruženja ili organizacija, uključujući Mrežu evropskih centara za zaštitu potrošača, od kojih pružatelji ili korisnici usluga mogu dobiti praktičnu pomoć.
V dio - KVALITET USLUGA		
Član 22 - Informacije o pružaocima i njihovim uslugama	Korisnici usluga imaju manjak povjerenja u prekogranične pružaoce usluga, što proizilazi iz činjenice da ne mogu da naprave prave izbore vezano za pružaoce usluga i kvalitet tih usluga.	Moraju se staviti na raspolaganje sljedeće informacije: (a) naziv pružaoaca, njegov pravni status i oblik, adresu osnivanja i podatke za brzo kontaktiranje i neposredno komuniciranje, po potrebi, elektronskim putem; pojedinosti o relevantnom nadležnom tijelu ili jedinstvenoj kontaktnoj tački; za regulisane profesije, sva profesionalna tijela ili slične ustanove u kojima je pružatelj usluga registrovan, stručnu kvalifikaciju i državu članicu u kojoj je postignuta ta titular; glavna obilježja usluge i drugo.
Član 25 - Multidisciplinarne	Ograničavanje multidisciplinovanih aktivnosti ograničava raspon	Cilj je uklanjanje zahtjeva kojima se ograničava izvršavanje različitih aktivnosti zajednički ili kroz

djelatnosti	raspoloživih usluga i koči razvoj novih poslovnih modela.	partnerstvo ako su takva ograničenja neopravdana, istovremeno osiguravajući sprječavanje sukoba interesa i neusklađenosti te osiguravajući nezavisnost i nepristrasnost koje su potrebne kod određenih uslužnih aktivnosti.
VI dio - ADMINISTRATIVNA SARADNJA		
Članovi 28-36	Nadležni organi država članica nemaju dovoljno informacija o regulisanju i nadzoru vezano za pružaoce usluga. Na taj način dolazi do nedostatka povjerenja u slobodno pružanje usluga na jedinstvenom tržištu.	Administrativna saradnja između država članica odvija se pod sredstvom Informacionog sistema unutrašnjeg tržišta (Internal Market Information System – IMI). Pristup sistemu imaju sve nacionalne institucije koje se bave implementacijom regulative unutrašnjeg tržišta. IMI predstavlja siguran elektronski sistem razmjene informacija između država članica. Olakšava pretragu i omogućava slanje dokumenata. Sistem funkcionira tako što stranka u jednoj državi članici postavi pitanje na jednom zvaničnim jeziku EU, a koje se tiče prakse i zahtjeva prilikom pružanja usluga u drugoj državi članici i dobije odgovor u najkraćem mogućem roku.

5. ADMINISTRATIVNA SARADNJA PUTEM INFORMATIČKOG SISTEMA UNUTRAŠNJEG TRŽIŠTA

Kao što je navedeno u Preambuli Direktive o uslugama, za saradnju između država članica potrebno je obezbijediti ispravan elektronski informacioni sistem koji će nadležnim organima omogućiti laku identifikaciju relevantnih sagovornika u drugim državama članicama, kao i djelotvornu komunikaciju. Shodno navedenom, Evropska Komisija je preuzela obavezu da u saradnji sa državama članicama uspostavi takav sistem (član 34, stav 1 Direktive). U tu svrhu donijeta je i Regulativa (EU) br. 1024/2012 o administrativnoj saradnji putem Informatičkog sistema unutrašnjeg tržišta (IMI sistem).

IMI sistem je osmišljen kao horizontalni alat za podršku zakonodavstva unutrašnjeg tržišta koji sadrži obaveze administrativne saradnje. Omogućava elektronsku razmjenu podataka između nadležnih tijela, jednostavan način pronalaska odgovarajućeg sagovornika u drugim državama članicama i brzu i efikasnu međusobnu komunikaciju. Kako bi se prevazišle moguće jezičke barijere, IMI predviđa alate za jezičku podršku. Osim toga, IMI uključuje dodatne mehanizme koji će doprinijeti urednom odvijanju administrativne saradnje, kao što je razmjena elektronskih dokumenata, dokumentacije, potvrda i sl. Takođe ima funkcije koje omogućavaju uključivanje drugih nadležnih tijela po potrebi. Osim toga, njegova obilježja osiguravaju pravovremene odgovore, poput automatskog upozorenja, određivanje i navođenje ciljanih rokova za odgovor, kao i mehanizme rješavanja problema u slučaju neslaganja nadležnih tijela (npr. ako jedno nadležno tijelo ne pruži potrebne informacije). Ovom sistemu se može pristupiti na adresi: <http://ec.europa.eu/imi-net>.

U skladu sa Regulativom (EU) br. 1024/2012 o administrativnoj saradnji putem Informatičkog sistema unutrašnjeg tržišta, svaka država članica imenuje po jednog nacionalnog koordinатора, tzv. NIMIC-a. Isti je zadužen za sljedeće aktivnosti:

- vrši registraciju drugih nadležnih tijela u sistem;
- djeluje kao glavna kontakt tačka za korisnike IMI-ja u svojoj državi i za Evropsku komisiju;

- pruža informacije i podršku korisnicima IMI-ja u svojoj državi, uključujući osnovnu tehničku podršku; i
- osigurava nesmetano funkcionisanje IMI-ja (što podrazumijeva primjerene i pravovremene odgovore na zahtjeve za informacije).

Kada je u pitanju Evropska komisija, u pogledu IMI sistema je zadužena da učestvuje u određenim vrstama razmjene informacija (npr. obavijesti o uslugama ili profesionalnim kvalifikacijama), djeluje kao domaćin sistema i redovno ga održava, obezbjeđuje prevođenje standardnih pitanja i odgovora u sistemu, kao i vodi Centar za pomoć državama članicama za upotrebu IMI sistema.

*Shodno navedenom, u nastavku je u **Tabeli 2** prikazan obuhvat primjene IMI sistema, kao i njegove funkcije.*

Tabela 2: Obuhvat primjene IMI sistema

Oblast	Funkcije IMI sistema
Profesionalne kvalifikacije	Zahtjevi za dostavljanje informacija <i>Provjera valjanosti kvalifikacija stručnjaka koji žele raditi u CG</i> Registar <i>Pronalaženje nacionalnih registara stručnjaka (arhitekti, računovođe, inženjeri itd.)</i> Obavještenja <i>Prijava novih diploma za arhitekte i stručnjake u oblasti zdravstva</i>
Usluge	Zahtjevi za dostavljanje informacija <i>Provjera valjanosti informacija o pravnom ili fizičkom licu koja želi ponuditi usluge u vašoj državi</i> Mehanizam upozoravanja <i>Prijava aktivnosti pružaoca usluga koja bi mogla ugroziti zdravlje, sigurnost i okolinu</i> Registar <i>Pronalaženje nacionalnih registara stručnjaka (npr. poslovni registar, trgovački registar) u bilo kojoj državi EEP-a</i> Obavještenja <i>Obavješćavanje Komisije i država članica o izmjenama u zakonodavstvu u vezi sa pružanjem usluga</i>
Upućivanje radnika	Zahtjevi za dostavljanje informacija <i>Provjera uslova zapošljavanja za radnike upućene u CG</i>
Prevoz gotovog novca u eurima	Skladištenje podataka <i>Provjera detalja licence za prevoz gotovog novca preko granice</i>
Dozvole za mašinovođe	Zahtjev za dostavljanje informacija <i>Provjera valjanosti dozvole za mašinovođe; zahtjev za provjeru ili za oduzimanje dozvole</i> Obavještenja <i>Obavješćavanje ostalih država članica i Komisije o zahtjevu za provjeru ili oduzimanje dozvole</i>
SOLVIT	Obrada predmeta <i>Pojedinci i preduzetnici mogu u okviru mreže SOLVIT podnijeti pritužbe o nacionalnim nadležnim tijelima</i>
Prava pacijenata	Zahtjevi za dostavljanje informacija <i>Provjera „radne dozvole” zdravstvenih radnika</i> Registar <i>Pronalaženje nacionalnih registara zdravstvenih radnika</i>
E-trgovina (pilot-projekat)	Zahtjevi za mjere <i>Obraćanje drugoj državi radi preduzimanja određenih mjera protiv internetskih pružatelja usluga, npr. u slučaju nepoštovanja zahtjeva za opštim informacijama na njihovim web stranicama</i> Obavještenja <i>Upućivanje obavještenja o mjeri koju namjeravate preduzeti protiv internetskih pružaoca usluga poslovno nastanjenim u drugoj državi</i>
Javne nabavke (pilot-projekat)	Zahtjevi za dostavljanje informacija <i>Provjera informacija i dokumenata koje se dostavljaju iz drugih EU članica.</i>

6. PREDSTOJEĆE AKTIVNOSTI

Predstojeće aktivnosti u cilju usaglašavanja nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom o uslugama su sljedeće:

- Kontinuirano praćenje aktivnosti na nivou EU kada je u pitanju sloboda pružanja usluga na unutrašnjem tržištu;
- Kontinuirano praćenje realizacije obaveza predviđenih Akcionim planom kroz pripremu izvještaja o njegovom sprovođenju jednom godišnje u skladu sa zaključkom Vlade br. 08-1415 od 2. jula 2015. godine;
- Praćenje usaglašavanja nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom o uslugama u skladu sa zaključkom Vlade br. 022-27/2018-1 od 21. juna i smjernicama koje je dostavilo Ministarstvo ekonomije 19. jula o.g;
- Formiranje radnog tima koji će raditi na uspostavljanju JKT kroz program tehničke podrške IPA II 2016;
- Uključivanje regulisanih profesija kao sastavni dio JKT za usluge, te u tom smislu saradnja sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja;
- Redovno ažuriranje obrazaca iz Priloga II od strane nadležnih resora;
- Donošenje Uredbe o jedinstvenoj kontakt tački za usluge u IV kvartalu 2020 kako je predviđeno Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2018-2020;
- Sprovođenje IPA projekta, planiranog Akcijskim dokumentom za 2018. godinu, koji se odnosi na jačanje administrativnih kapaciteta u vezi sa povezivanjem sa IMI sistemom, budući da je Zakonom o uslugama predviđeno da Ministarstvo ekonomije bude nacionalni IMI koordinator. Kompleksnost koordinacije se ogleda posebno u činjenici da IMI pokriva veliki broj oblasti što je i obrađeno u tački 5. ove Informacije.
- Donošenje podzakonskog akta kojim će se definisati način saradnje i razmjene informacija sa državama EEP, a naročito saradnje u vezi sa nadzorom nad pružanjem usluga, preduzimanjem mjera upozorenja i način rada Ministarstva ekonomije kada je u pitanju IMI sistem; i
- Uspostavljanje mreže kontakt osoba na lokalnom nivou.

PREDLOG ZAKLJUČAKA:

1. Vlada Crne Gore je na sjednici od _____ razmotrila i usvojila Informaciju o aktivnostima na usaglašavanju nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom 2006/123/EZ o uslugama na unutrašnjem tržištu.
2. Zadužuje se Ministarstvo ekonomije da, u saradnji sa Ministarstvom javne uprave, formira radni tim sa zadatkom realizacije IPA projekta u cilju uspostavljanja Jedinstvene kontakt tačke za usluge u Crnoj Gori.
3. Zadužuju se Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo finansija, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo pravde, Ministarstvo kulture, Ministarstvo sporta, Ministarstvo ekonomije i Ministarstvo zdravlja da redovno ažuriraju obrasce iz Priloga II ove Informacije i o svim izmijenama informišu Ministarstvo ekonomije.

INTEGRISANA LISTA USLUGA OBUHVAĆENIH DIREKTIVOM O USLUGAMA

Redni broj	Trgovina	Zanastvo	Građevinarstvo	Turizam	Poslovne	Obrazovanje i sport	Poljoprivreda i ribarstvo	Kultura i mediji	Životna sredina	INTEGRISANA LISTA USLUGA - mapiranje		
										Naziv usluge	Sektor usluge	Nadležna institucija
1										Trgovina na veliko	Trgovina	Ministarstvo ekonomije (MEK)
2										Trgovina na robnim berzama	Trgovina	MEK
3										Trgovina na malo	Trgovina	MEK
4										Distanciona trgovina	Trgovina	MEK
5										Trgovina izvan poslovnih prostorija	Trgovina	MEK
6										Javna i aukcijska prodaja	Trgovina	MEK
7										Pijačna trgovina	Trgovina	MEK
8										Trgovina u robnim kućama	Trgovina	MEK
9										Trgovinske usluge- Agencijske usluge	Trgovina	MEK
10										Trgovinske usluge- Posredničke usluge	Trgovina	MEK
11										Trgovinske usluge: zastupničke usluge	Trgovina	MEK
12										Trgovinske usluge: posredničke usluge	Trgovina	MEK

13									Usluge skladištenja	Trgovina	MEK
14									Usluge otpremanja robe (špedicija)	Trgovina	MEK
15									Usluge kontrole kvantiteta i kvaliteta robe	Trgovina	Ministarstvo ekonomije, ATCG
16									Usluge ekonomske propagande i promocije	Trgovina	MEK
17									Usluge priređivanja sajмова i privrednih izložbi	Trgovina	MEK
18									Trgovina energentima za koje je potrebna licenca (uključujući prodaju nafte, derivate koji se koriste kao goriva)	Trgovina	Regulatorna agencija za energetiku
19									Autoelektričar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU (minimalno tehnički uslovi)
20									Autolakirer,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
21									Autolimar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
22									Automehaničar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
23									Automehatroničar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
24									Aviomehaničar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
25									Bačvar,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
26									Bušač bunara,	Zanati - složeni	MEK i Zan.komora
27									Časovničar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
28									Čipkar,	Zanati	MEK i Zanatska komora
29									Dimnjačar,	Zanati	MEK i Zanatska komora
30									Drvodjelja i drvorszbar,	Zanati	MEK i Zanatska komora
31									Elektrotehničar za kućne i električne uređaje,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
32									Fotograf,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
33									Frizer,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
34									Fuger,	Zanati	MEK i Zanatska komora
35									Galvanizer Graver,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU

36										Graver stakla,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
37										Instalater struje, vode, gasa, grijanja, hlađenja i ventilacije,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora
38										Izrađivač abažura za lampe	Zanati	MEK i Zanatska komora
39										Izrađivač barki i jedrilica	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
40										Izrađivač kamina,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora
41										Izrađivač korpi,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
42										Izrađivač maski i lutaka,	Zanati	MEK i Zanatska komora
43										Izrađivač muzičkih instrumenata,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
44										Izrađivač narodnih nošnji,	Zanati	MEK i Zanatska komora
45										Izrađivač perika,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
46										Izrađivač proizvoda od kovanog gvožđa,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
47										Izrađivač proizvoda od stakla,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
48										Izrađivač suvenira,	Zanati	MEK i Zanatska komora
49										Izrađivač šešira i kapa,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
50										Izrađivač vještačkih tkanina,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU

51										Juvelir,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
52										Kamenorezac,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
53										Keramičar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora
54										Kipar,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
55										Klavirštimer,	Zanati - složeni	MEK i Zan.komora
56										Ključar,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU

57										Knjigovezac,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
58										Kosar i pletar,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
59										Kotlar,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
60										Kovač,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
61										Kozmetičar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
62										Krojač,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
63										Krznar i/ili kožar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
64										Lakirer,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
65										Limar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
66										Livac,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
67										Livac metala,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
68										Maser,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
69										Mehaničar za dvotočkaše,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
70										Mehaničar za poljoprivredne i građevinske mašine,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
71										Mesar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora
72										Metaloprerađivač,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU

73										Miner,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora
74										Mlinar,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
75										Modelar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
76										Moler,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora
77										Mozaičar,	Zanati	MEK i Zan.komora
78										Obučar,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
79										Optičar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
80										Parketar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora
81										Pekar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora
82										Perač prevoznih sredstava,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
83										Perač tepiha,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
84										Pivar i sladar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
85										Pletilac,	Zanati	MEK i Zanatska komora

86										Poslastičar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora
87										Pozlatar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
88										Precizni mehaničar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU

89										Proizvođač cipela,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
90										Proizvođač umjetničkih predmeta od keramike,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
91										Puškar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
92										Sedlar,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
93										Slikar ikona i fresaka,	Zanati	MEK i Zanatska komora
94										Slikar na staklu i porcelanu,	Zanati	MEK i Zanatska komora
95										Staklorezac,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
96										Stolar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
97										Štampar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
98										Štavlilac kože,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
99										Tapetar,	Zanati	MEK i Zanatska komora
100										Tašnar,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
101										Tesar,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
102										Tiskar,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
103										Tkalac,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
104										Tokar,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU

105										Umjetnički livac,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
106										Užar,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
107										Vajar,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
108										Vezilac,	Zanati	MEK i Zanatska komora
109										Vitražista,	Zanati	MEK i Zanatska komora
110										Voskar,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
111										Vulkanizer,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
112										Zavarivač,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
113										Zidar, armirač i betonjer,	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora
114										Zlatar,	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
115										Zubotehničar	Zanati - složeni	MEK i Zanatska komora /MTU
116										Akustičar slušnih uređaja (djelatnost slična zanatu)	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
117										Izrađivač ortopedske obuće (djelatnost slična zanatu)	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
118										Barmen (djelatnost slična zanatu)	Zanati	MEK i Zanatska komora

119										Gastronom (djelatnost slična zanatu)	Zanati	MEK i Zanatska komora
-----	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--------------------------------------	--------	-----------------------

120										Kejtering (djelatnost slična zanatu)	Zanati	MEK i Zanatska komora
121										Klaničar (djelatnost slična zanatu)	Zanati	MEK i Zanatska komora
122										Proizvođač natpisa, svjetlećih reklama	Zanati	MEK i Zanatska komora /MTU
123										Vršenje pregleda energetske efikasnosti za zgrade	Građevinarstvo- Energetska efikasnost	MEK
124										Vršenje energetskog pregleda sistema za grijanje i sistema za klimatizaciju	Građevinarstvo- Energetska efikasnost	MEK
125										Geološka istraživanja	Građevinarstvo- Geološka istraživanja i rudarstvo	MEK
126										Izrada projekta geoloških istraživanja, izvještaja i elaborata o rezultatima geoloških istraživanja, elaborata o proračunu rezervi mineralnih sirovina, istraživačkim radovima, tehničkoj kontroli projekata i elaborata	Građevinarstvo- Geološka istraživanja i rudarstvo	MEK
127										Usluge projektovanja, vršenja jedne osnovne vrste istraživanja i izrade elaborata o rezultatima geoloških istraživanja na osnovu licence za pravno lice	Građevinarstvo- Geološka istraživanja i rudarstvo	MEK
128										Licenca za izvođenje radova (eksploatacija mineralnih sirovina) i licenca za izradu rudarskih projekata	Građevinarstvo- Geološka istraživanja i rudarstvo	MEK

										(nosilac izrade projekta)		
129										Izvođenje rudarskih radova	Građevinarstvo- Geološka istraživanja i rudarstvo	MEK
130										Izrada rudarskih projekata/nosilac izrade rudarskih projekata (takođe I revizija)	Građevinarstvo- Geološka istraživanja i rudarstvo	MEK
131										Licence za izvođenje radova i projektovanje	Građevinarstvo- Geološka istraživanja i rudarstvo	MEK
132										Izrada rudarskih projekata i izrada pojedinih djelova rudarskih projekata - profesionalne kvalifikacije ;	Građevinarstvo- Geološka istraživanja i rudarstvo	MEK

133										Stručna sprema za obavljanje određenih poslova pri eksploataciji mineralnih sirovina	Građevinarstvo- Geološka istraživanja i rudarstvo	MEK
134										Patentni zastupnik	Poslovne usluge	MEK
135										Promet eksplozivnih materija	Trgovina	Ministarstvo unutrašnjih poslova
136										Prodaja pirotehničkih sredstava razreda II i P1	Trgovina	MUP

137										Djelatnost javnih vatrometa	Trgovina	MUP
138										Miniranje	Trgovina	MUP
139										Skladištenje i promet zapaljivih tečnosti i gasova	Trgovina	MUP
140										Prevoz opasnih materija	Trgovina	MUP
141										Detektivske usluge	Poslovne usluge	MUP
142										Auto škole	Poslovne usluge	MUP
143										Trgovina medicinskim sredstvima na veliko i malo - Upis u Registar i naknada za upis	Trgovina	MZD, Agencija za lijekove i medicinska sredstva
144										Promet lijekova	Trgovina	MZD, Agencija za lijekove i med.sredstva
145										Trgovina na veliko duvanskim proizvodima (naknada za izdavanje odobrenja, trajanje odobrenja, produžetak odobrenja)	Trgovina	Agencija za duvan
146										Trgovina na malo duvanskim proizvodima (naknada za izdavanje odobrenja, trajanje odobrenja, produžetak odobrenja)	Trgovina	Agencija za duvan

147									Ovlašćene laboratorije za ispitavanje uzoraka	Poljoprivreda i ribarstvo	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja (MPRR)
148									Nacionalna referentna laboratorija	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
149									Veterinarska ambulanta	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
150									Specijalistička veterinarska ambulanta	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
151									Centar za sakupljanje sjemena za vještačko osjemenjivanje	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
152									Centar za skladištenje i distribuciju sjemena za vještačko osjemenjivanje	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR

153									Laboratorija (postupak osnivanja veterinarske organizacije)	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
154									Veterinarska služba	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
155									Javni poslovi stalne zdravstvene zaštite životinja i sprovođenje mjera veterinarskog javnog zdravlja	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
156									Okupljanje životinja	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
157									Priredbe sa putujućim životinjama	Poljoprivreda i	MPRR

											ribarstvo	
158										Sabirni centri za životinje za uzgoj i proizvodnju	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
159										Trgovci životinjama za uzgoj i proizvodnju	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
160										Sakupljanje, prevoz i korišćenje nus proizvoda	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
161										Higijeničarska služba	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
162										Dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
163										Sprovođenje odgajivačko-seleksijskih programa za pojedine vrste i rase domaćih životinja	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
164										Kontrola proizvodnih svojstava domaćih životinja	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
165										Praćenje i očuvanje genetičkih raznovrsnosti u stočarstvu i genetičkih rezervi domaćih životinja	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
166										Kontrola kvaliteta proizvoda životinjskog porijekla i hrane za životinje	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
167										Razvojno istraživački i savjetodavni poslovi u oblasti stočarstva	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR

168										Vođenje propisanih evidencija u stočarstvu	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
169										Vođenje katastra i prognoza pčelinje paše	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
170										Odgajivačke organizacije	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
171										Gazdovanje lovištem	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
172										Lov divljači	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
173										Stručni poslovi u šumarstvu	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
174										Korišćenje šuma u državnoj svojini	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
175										<i>Proizvodnja i promet reproduktivnog materijala šumskog drveća</i>	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR

176										Stručna kontrola sadnog materijala	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
177										Promet sadnog materijala na veliko	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
178										Promet sadnog materijala na malo	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR

179										Stručna kontrola sjemenskog materijala	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
180										Dorada sjemenskog materijala	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
181										Ispitivanje kvaliteta sjemenskog materijala	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
182										Promet sjemenskog materijala na veliko	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
183										Promet sjemenskog materijala na malo	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
184										Uvoz sjemenskog materijala	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
185										Ispitivanje sredstava za ishranu bilja i sirovina za njihovu proizvodnju	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
186										Promet sredstava za ishranu bilja na veliko	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
187										Promet na malo sredstava za ishranu bilja	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
188										Uvoz sredstava za ishranu bilja	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
189										Obuka ronilaca i sportko-rekreativne aktivnosti na moru	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR

190										Privredni ribolov u morskim vodama	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
191										Marikultura	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
192										Trgovina ribom na veliko	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
193										Komercijalni robolov u slatkim vodama	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
194										Akvakultura	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
195										Trgovina ribom	Poljoprivreda i ribarstvo	MPRR
196										Obrazovanje odraslih	Obrazovanje i sport	Ministarstvo prosvjete
197										Privatne predškolske ustanove	Obrazovanje i sport	Ministarstvo prosvjete
198										Privatna osnovna škola	Obrazovanje i sport	Ministarstvo prosvjete
199										Privatna škola za osnovno umjetničko obrazovanje i vaspitanje	Obrazovanje i sport	Ministarstvo prosvjete
200										Privatna gimnazija	Obrazovanje i sport	Ministarstvo prosvjete
201										Privatna stručna škola	Obrazovanje i sport	Ministarstvo prosvjete

202										Privatna srednja muzička škola	Obrazovanje i sport	Ministarstvo prosvjete
203										Privatna srednja likovna škola	Obrazovanje i sport	Ministarstvo prosvjete
204										Viša stručna škola	Obrazovanje i sport	Ministarstvo prosvjete
205										Dom učenika	Obrazovanje i sport	Ministarstvo prosvjete

206										Ustanove vaspitanja i obrazovanja djece sa posebnim potrebama	Obrazovanje i sport	Ministarstvo prosvjete
207										Obrazovni centar	Obrazovanje i sport	Ministarstvo prosvjete
208										Privatne visokoškolske ustanove	Obrazovanje i sport	Ministarstvo prosvjete
209										Sportska organizacija	Obrazovanje i sport	Ministarstvo sporta
210										Instruktor vožnje	Poslovne usluge	Ministarstvo prosvjete
211										Upravljanje kulturnim dobrom	Kultura i mediji	Ministarstvo kulture (MKU)
212										Arheološka istraživanja	Kultura i mediji	MKU
213										Konzervatorska istraživanja	Kultura i mediji	MKU
214										Bibliotečka djelatnost	Kultura i mediji	MKU
215										Muzejska djelatnost	Kultura i mediji	MKU

216										Izdavanje publikacija	Kultura i mediji	MKU
217										Štampanje publikacija i grafička djelatnost	Kultura i mediji	MKU
218										Distribucija publikacija	Kultura i mediji	MKU
219										Promet publikacija	Kultura i mediji	MKU
220										Držalac privatne arhivske građe	Kultura i mediji	MKU
221										Specijalni arhiv	Kultura i mediji	MKU
222										Pozorište	Kultura i mediji	MKU
223										Pozorišni umjetnici	Kultura i mediji	MKU
224										Mediji	Kultura i mediji	MKU
225										Advokati	Poslovne usluge	Ministarstvo pravde (MPA)
226										Sudski tumači	Poslovne usluge	MPA
227										Posredovanje	Poslovne usluge	MPA
228										Agencija za zapošljavanje	Poslovne usluge	Ministarstvo rada i socijalnog staranja (MRSS)

229										Usluge carinskog zastupanja	Poslovne usluge	Ministarstvo finansija (MF)
230										Usluge carinskog posredovanja	Poslovne usluge	MF
231										Djelatnost poreskog savjetnika	Poslovne usluge	MF
232										Računovodstvene usluge	Poslovne usluge	MF
233										Procjenitelji	Poslovne usluge	MF
234										Usluge revizije	Poslovne usluge	MF

235										Usluge geodetskih organizacija - izvođenje geodetskih radova	Poslovne usluge	MF
236										Izrada tehničke dokumentacije od strane geodetske organizacije	Poslovne usluge	MF
237										Aktuari	Poslovne usluge	MF
238										Izrada i revizija tehničke dokumentacije, stručna revizija i tehnički pregled	Građevinarstvo	Ministarstvo održivog razvoja i turizma (MORT)
239										Građenje objekata i stručna revizija građenja i tehnički pregled	Građevinarstvo	MORT

240									Pružanje usluga turističke agencije	Turizam	MORT
241									Organizovanje turističkih paket aranžmana, izleta ili prevoza putnika	Turizam	MORT
242									Turistički vodič	Turizam	MORT
243									Turistički pratilac	Turizam	MORT
244									Turistički animator	Turizam	MORT
245									Turistički zastupnik	Turizam	MORT
246									Turističke usluge na kupalištima	Turizam	MORT
247									Turističke usluge u nautičkom turizmu (u lukama nautičkog turizma – marinama)	Turizam	MORT
248									Turističke usluge na plovnim objektima nautičkog turizma	Turizam	MORT
249									Turističke usluge u seoskom turizmu	Turizam	MORT
250									Ostale turističke usluge koje uključuju sportsko-rekreativne i avanturističke usluge (vožnja kanuom, kajakom i drugim sličnim plovilima, ronjenje, jedrenje, jahanje, skakanje padobranom, paraglajding, windsurgins, kitesurfing, skakanje užetom, fishing, jeeping off road, i sl.)	Turizam	MORT
251									Usluge iznajmljivanja vozila	Turizam	MORT

252										Turističke usluge u ostalim oblicima turističke ponude	Turizam	MORT
253										Iznajmljivanje motora, bicikala i skutera	Turizam	MORT

254										Usluge smještaja, pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka u ugostiteljskom objektu, catering;	Turizam	MORT
255										Ugostiteljske usluge u domaćinstvu (uznajmljivanje soba, apartmana, kuća, orgnizovanje kampa)	Turizam	MORT
256										Ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu	Turizam	MORT
257										Kampovanje	Turizam	MORT
258										Rafting kao turistička djelatnost (i upis čamaca u upisnik, kao i plovidbena dozvola, MUP)	Turizam	MORT
259										Planinski vodič	Turizam	MORT
260										Ski-centar	Turizam	MORT
261										Podučavanje sportovima na snijegu – škola skijanja	Turizam	MORT
262										Vodozahvat, prečišćavanje i zaštita vodotoka	Životna sredina i komunalne usluge	MORT

263									Javno vodosnabdijevanje	Životna sredina i komunalne usluge	MORT
264									Upravljanje otpadnim vodama	Životna sredina i komunalne usluge	MORT
265									Upravljanje atmosferskim vodama	Životna sredina i komunalne usluge	MORT
266									Upravljanje komunalnim otpadom	Životna sredina i komunalne usluge	MORT
267									Upravljanje javnom rasvjetom	Životna sredina i komunalne usluge	MORT
268									Javni putnički prevoz	Životna sredina i komunalne usluge	MORT
269									Održavanje opštinskih puteva i biciklističkih staza	Životna sredina i komunalne usluge	MORT
270									Održavanje groblja	Životna sredina i komunalne usluge	MORT
271									Održavanje pijaca	Životna sredina i komunalne usluge	MORT

272									Održavanje javnih toaleta	Životna sredina i komunalne usluge	MORT
273									Briga o napuštenim i izgubljenim životinjama i kućnim ljubimcima	Životna sredina i komunalne usluge	MORT

274										Izgradnja, održavanje i korišćenje komunalne infrastrukture	Životna sredina i komunalne usluge	MORT
275										Rekonstrukcija, modernizacija, održavanje i korišćenje komunalne infrastrukture	Životna sredina i komunalne usluge	MORT
276										Prerada i/ili odstranjivanje otpada	Životna sredina i upravljanje otpadom	MORT
277										Sakupljanje otpada	Životna sredina i upravljanje otpadom	MORT
278										Transport otpada	Životna sredina i upravljanje otpadom	MORT
279										Trgovina otpadom	Životna sredina i upravljanje otpadom	MORT
280										Posredovanje u trgovini otpadom	Životna sredina i upravljanje otpadom	MORT
										Posebne uzanse u turizmu	Turizam	PKCG
282										Iznajmljivanje jahti	Turizam - povezane usluge saobraćaja i pomorstva	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva (MSP)
283										Upravljanje zmajem/paraglajderom	Turizam - povezane usluge saobr. i pomorstva	ACV

284									Izrada zmaja/ paraglajdera	Turizam - povezane usluge saobr. i pomorstva	ACV
285									Tehnički pregled zmaja/ paraglajdera	Turizam - povezane usluge saobr. i pomorstva	ACV
286									Preslaganje padobrana za spašavanje	Turizam - povezane usluge saobr. i pomorstva	ACV
287									Rukovodilac letenja	Turizam - povezane usluge saobr. i pomorstva	ACV
288									Pilotiranje zmajem/ paraglajderom (uključujući i ispit za sticanje dozvole pilota, produžavanje, osposobljavanje učenika pilota)	Turizam - povezane usluge saobr. i pomorstva	ACV
289									Akrobatski letovi	Turizam - povezane usluge saobr. i pomorstva	ACV
290									Tandem pilot	Turizam - povezane usluge saobr. i pomorstva	ACV
291									Probni pilot	Turizam - povezane usluge saobr. i pomorstva	ACV

292										Padobranstvo	Turizam - povezane usluge saobr. i pomorstva	ACV
	28	104	13	34	17	49	14	14	19			

Integrisana lista usluga sadrži usluge strukturirane po sektorima iz obuhvata Direktive o uslugama (292 usluge) i to:

1. Sektor trgovine – 28 usluga,
2. Sektor zanatstva – 104 usluge,
3. Sektor građevinarstva - 13 usluga,
4. Sektor turizma – 34 usluge,
5. Sektor poslovnih usluga – 17 usluga,
6. Sektor poljoprivrede i ribarstva – 49 usluga,
7. Sektor obrazovanja i sporta – 14 usluga,
8. Sektor kulture i medija – 14 usluga, i
9. Sektor životne sredine i komunalnih djelatnosti – 19 usluga.

OBRAZAC
Naziv usluge:
Naziv regulatornog tijela:
Resor (direktorat, direkcija i sl.)
Adresa:
Telefon:
Web strana:
Svrha (za koju djelatnost):
Zakonski osnov (Zakon (članovi), odgovarajući broj Sl. lista):
Podzakonski akti (odgovarajući broj Sl. lista):
Uslovi za obavljanje djelatnosti (<i>eligibility criteria</i>):
Dokumentacija:
Taksa – naknada:
Broj računa na koji se uplaćuje naknada:
Rok za rješavanje po zahtjevu
Vrijeme važenja:
Uslovi izdavanja/ produžavanja/ prenosivosti licence:
Razlozi za prestanak važenja:
Opis koraka koje podnosilac mora da sprovede za izdavanje licence:
Datum ažuriranja: